

Sprawozdawczość zintegrowana – przegląd badań

BOGUSŁAWA BEK-GAIK*

Streszczenie

Sprawozdawczość zintegrowana wyłoniła się jako nowa praktyka sprawozdawcza w 2013 roku. Jej zasadniczym celem było podniesienie efektywności przekazywania informacji o tworzeniu wartości przez organizację zewnętrznym interesariuszom. Przyjęcie sprawozdawczości zintegrowanej miało również, zgodnie z oczekiwaniami, rozwiązać szereg problemów, jakie występują przy sporządzaniu tradycyjnych sprawozdań finansowych, a w szczególności miało wyeliminować ich niezdolność do uwzględnienia wszystkich źródeł tworzenia wartości w organizacji, wzajemnych powiązań pomiędzy rozwojem zrównoważonym i dokonaniem finansowymi, oraz brak dostarczania informacji o modelu biznesu danej organizacji. Celem artykułu jest przegląd badań dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej i próba odpowiedzi na pytanie, jaka będzie przyszłość sprawozdawczości zintegrowanej. W artykule objaśniono istotę i przyczyny wprowadzenia do praktyki sprawozdawczej raportowania zintegrowanego. Omówiono strukturę ramową i zasady sprawozdawczości zintegrowanej, a następnie dokonano przeglądu badań naukowych dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej. W artykule wykorzystano wyniki studiów literatury przedmiotu, wyniki wcześniejszych badań autorki, a także obserwacje praktyki gospodarczej w obszarze raportowania zintegrowanego. Jako podstawową metodę badawczą wykorzystano studia literaturowe. Zestawienie wyników badań nie daje jednoznacznych rezultatów co do tego, czy sprawozdawczość zintegrowana stanie się w przyszłości powszechną formą raportowania korporacyjnego.

Słowa kluczowe: sprawozdawczość przedsiębiorstw, sprawozdawczość zintegrowana, zrównoważony rozwój, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw.

Abstract

Integrated Reporting – A research review

Integrated Reporting emerged as a new reporting practice in 2013. Its primary aim was to enhance the effectiveness of communicating to external stakeholders information on how value is created by organizations. Adoption of integrated reporting was also expected to solve a number of problems encountered when producing the traditional financial reports, and in particular – to eliminate the financial statements' inability to identify and include all sources of value creation within an organization, the interrelations between sustainability and financial performance and the absence of communicating the information on the organization's business model.

The purpose of this article is to review the research on the subject of integrated reporting and an attempt at answering the question regarding the future of integrated reporting. The article discusses the key elements and the reasons why integrated reporting has been introduced into reporting practice. First, the article discusses the framework structure and principles of integrated reporting, and then it proceeds to presentation of a review of selected academic research pertaining to integrated reporting. The article

---

* Dr hab. Bogusława Bek-Gaik, profesor nadzwyczajny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Katedra Ekonomii, Finansów i Zarządzania Środowiskiem, bbek@zarz.agh.edu.pl

draws on the results of the literature studies on the subject, the results of earlier research work completed by the author, as well as on the observations of the business practice in the field of integrated reporting. The summary of the research results does not provide any explicit conclusion on whether integrated reporting is to become a commonly accepted corporate reporting practice in the future.

Keywords: corporate reporting, integrated reporting, sustainable development, corporate social responsibility.

Wprowadzenie

Sprawozdawczość zintegrowana (*integrated reporting*, IR) wyłoniła się jako nowa praktyka sprawozdawcza w 2013 roku. Jej zasadniczym celem było podniesienie efektywności przekazywania informacji o tworzeniu wartości przez organizacje zewnętrznym interesariuszom. Przyjęcie sprawozdawczości zintegrowanej miało również, zgodnie z oczekiwaniami, rozwiązać szereg problemów, jakie występują przy sporządzaniu tradycyjnych sprawozdań finansowych, jak i sprawozdań dotyczących rozwoju zrównoważonego, a w szczególności miało wyeliminować ich niezdolność do uwzględnienia wszystkich źródeł tworzenia wartości w organizacji, wzajemnych powiązań pomiędzy rozwojem zrównoważonym i dokonaniem finansowymi oraz brak informowania o modelu biznesu organizacji (Eccles, Krzus, 2010; Black Sun, 2012).

Sprawozdawczość zintegrowana jest również odpowiedzią na współczesne warunki rynkowe, z których wynikają dla organizacji nowe wyzwania i sprawiają, że interesariusze oczekują większej transparentności sprawozdań. Jest to związane ściśle z ewolucją podejścia do budowania wartości organizacji¹.

Sprawozdawczość zintegrowana w swoim założeniu ma połączyć w jednym sprawozdaniu ujawnienia finansowe i niefinansowe dotyczące dokonań organizacji. W odniesieniu do procesu tworzenia sprawozdania zintegrowanego, znaczący jego efekt stanowi „zintegrowane myślenie”, zdefiniowane jako „aktywne rozpatrywanie przez organizację zależności/reacji pomiędzy jej różnymi komórkami operacyjnymi i finansowymi oraz kapitałami, jakie organizacja ta wykorzystuje lub na które wpływa” (IIRC, *The International <IR> Framework*, 2013, s. 2). Sprawozdawczość zintegrowana ma zatem w założeniu budować opowieść o tym, jak dana organizacja tworzy wartość, wykorzystując wszystkie posiadane zasoby, od których, zgodnie z sugestią IIRC, zależą jej działania w krótkim, średnim i długim horyzoncie czasowym.

---

¹ White (2005, s. 1, 4) postrzega sprawozdawczość zintegrowaną jako przyszłość sprawozdawczości korporacyjnej. Podkreśla on funkcję informacyjną sprawozdawczości zintegrowanej. R. Eccles (Eccles, Krzus, Tapscott, 2010, s. 3) postrzega natomiast sprawozdawczość zintegrowaną jako proces integracji ESG ze sprawozdaniem rocznym przedsiębiorstw. Podobnie Deloitte Touche Toohmatsu Limited (Deloitte, 2011, s. 7) określają sprawozdanie zintegrowane jako sposób prezentowania informacji o przedsiębiorstwie z elementami opisującymi działania zapewniające trwałe i zrównoważony rozwój danej organizacji.

Sprawozdawczość zintegrowana znajduje się we wczesnym stadium rozwoju i obserwujemy stopniową akceptację tej formy sprawozdawczej przez organizacje i interesariuszy. Stale wzrasta również liczba badań naukowych dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej mających na celu rozpoznanie kosztów i korzyści związanych z jej wprowadzeniem.

Celem artykułu jest przegląd badań dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej i próba odpowiedzi na pytanie, jaka będzie przyszłość sprawozdawczości zintegrowanej. W artykule omówiono istotę i przyczyny wprowadzenia do praktyki sprawozdawczej raportowania zintegrowanego. Scharakteryzowano strukturę ramową i zasady sprawozdawczości zintegrowanej, a następnie przedstawiono wybrane badania naukowe dotyczące sprawozdawczości zintegrowanej.

Zestawienie wyników badań nie daje jednoznacznych rezultatów co do tego, czy raportowanie zintegrowane stanie się w przyszłości powszechną formą raportowania korporacyjnego.

1. Struktura ramowa sprawozdawczości zintegrowanej

Sprawozdawczość zintegrowana została uznana za kolejny krok w ewolucji sprawozdawczości korporacyjnej. Jej dynamiczny rozwój obserwujemy od roku 2013, kiedy to powstała Międzynarodowa Struktura Ramowa Sprawozdawczości Zintegrowanej (*International Integrated Reporting Framework*) opublikowana przez International Integrated Reporting Council (IIRC) (IIRC, *The International <IR> Framework*, 2013)². Według struktury ramowej celem sprawozdania zintegrowanego jest umożliwienie lepszego komunikowania przez organizację jej propozycji dotyczących kreowania wartości w krótkim, średnim i długim okresie poprzez dostarczenie „związłego komunikatu co do tego jak strategia firmy, przyjęty system zarządzania, efekty działalności i perspektywy, w kontekście jej zewnętrznego środowiska (otoczenia), prowadzą do kreowania wartości w krótkim, średnim i długim okresie” (IIRC, *The International <IR> Framework*, 2013, s. 7)³.

---

² Dokumentem poprzedzającym powstanie struktury ramowej była publikacja referatu dyskusyjnego (*Discussion Paper*), gdzie stwierdzono, że sprawozdawczość zintegrowana ma zawierać istotne informacje dotyczące strategii organizacji, jej ładu korporacyjnego, dokonań i perspektyw na przyszłość z uwzględnieniem kontekstu handlowego, społecznego i ekologicznego, w którym organizacja prowadzi działalność. Raport zintegrowany ma dostarczać przejrzystej i związanej informacji o sposobie zarządzania (*stewardship*) oraz o sposobie kreowania i utrzymania wartości w organizacji, por. IIRC, 2011.

³ Według IIRC do celów raportowania zintegrowanego należy:

- (1) prezentowanie pełnego zakresu czynników, które istotnie wpływają na zdolność danej organizacji do kreowania wartości na przestrzeni czasu;
- (2) informowanie o alokacji kapitału finansowego, który wspiera kreowanie wartości;
- (3) dążenie do zwiększania rozliczalności i służebności zarządzania (*stewardship*) w odniesieniu do szerokiej bazy zasobów (kapitałów) i promowanie zrozumienia wzajemnych zależności pomiędzy nimi; oraz
- (4) wspieranie „myślenia zintegrowanego”.

Nadrzędnym celem sprawozdawczości zintegrowanej jest prezentacja dynamiki tworzenia wartości przez organizacje. W strukturze ramowej podkreśla się, że sprawozdanie zintegrowane ma być efektem zintegrowanego myślenia zdefiniowanego jako „aktywne rozpatrywanie przez organizację zależności/relacji pomiędzy jej różnymi komórkami operacyjnymi i finansowymi oraz kapitałami, jakie organizacja ta wykorzystuje lub na które wpływa” (IIRC, *The International <IR> Framework*, 2013, s. 2). Zintegrowane myślenie powinno zostać „wbudowane” w działalność organizacji i przyczynić się do lepszej integracji systemów informacyjnych, które wspierają wewnętrzną i zewnętrzną sprawozdawczość i komunikację, łącznie ze sporządzeniem sprawozdania zintegrowanego.

W strukturze ramowej wskazane zostały podstawowe obszary sprawozdawczości zintegrowanej:

- różnorodne zasoby, jakie organizacja wykorzystuje w swojej działalności,
- model biznesowy realizowany przez daną organizację,
- kreowanie wartości na przestrzeni czasu (IIRC, *The International <IR> Framework*, 2013, s. 10–14).

Koncepcja kapitałów należy do najbardziej wyróżniających cech sprawozdawczości zintegrowanej. W strukturze ramowej, termin kapitały odnosi się do dowolnego zasobu, z jakiego organizacja może korzystać w prowadzeniu działalności. Wyróżniono w niej sześć kapitałów: finansowy, wytworzony, intelektualny, społeczny i relacyjny, ludzki oraz naturalny, które są określane jako magazyn wartości, poprzez które organizacja buduje wartość. Kapitały te mają znaczenie fundamentalne dla działalności organizacji, ponieważ stanowią one elementy na wejściu (*input*) modelu biznesowego organizacji (IIRC, 2013). Poprzez podejmowane działania, organizacja zwiększa, zmniejsza lub przekształca te kapitały w elementy na wyjściu (*outputs*) i wyniki (*outcomes*). Stawiana jest teza, że sprawozdawczość zintegrowana umożliwia organizacji przekazywanie jasnego i zrozumiałego komunikatu co do sposobu, w jaki organizacja wykorzystuje te różne formy kapitałów, aby kreować i utrzymywać wartość w różnych horyzontach czasowych.

W strukturze ramowej centralne znaczenie ma również definicja modelu biznesu. Oczekuje się, że sprawozdanie zintegrowane powinno przejrzysto opisywać model biznesu organizacji, zdefiniowany jako „wybrany system elementów na wejściu, aktywności biznesowej, elementów na wyjściu (*outputs*) i wyników (*outcomes*), którego celem jest tworzenie wartości w krótkim, średnim i długim okresie” (IIRC, *The International <IR> Framework*, 2013, s. 25). Model biznesu został wskazany jako bardzo ważny element w ocenie zdolności organizacji do tworzenia i utrzymywania wartości na przestrzeni czasu. Należy podkreślić, że model biznesu jest fundamentem i kluczowym elementem treści sprawozdania zintegrowanego.

Treść sprawozdania zintegrowanego została podzielona na siedem zasadniczych elementów: profil organizacji i środowiska zewnętrznego, ład korporacyjny, model biznesowy organizacji, szanse i zagrożenia, strategia i alokacja zasobów, realizacja działalności/dokonań, podsumowanie wyników (perspektywy na przyszłość).

Zaproponowane siedem elementów treści sprawozdania zintegrowanego zapewnia, jak się wydaje, pełną i kompletną informację o działalności organizacji. Integracja wszystkich wymienionych aspektów powinna prowadzić do szerszego objaśnienia działalności gospodarczej organizacji i jej efektów, co umożliwi interesariuszom dokonanie oceny modelu biznesowego oraz strategii organizacji w przeszłości, obecnie i w przyszłości.

W strukturze ramowej sprawozdawczości zintegrowanej wskazano również zasady przewodnie, jakimi należy kierować się przygotowując sprawozdanie zintegrowane, tj. koncentracja na celach strategicznych (*strategic focus*) i orientacja na przyszłość, spójność/wzajemne powiązanie (*connectivity*) informacji, gotowość interesariuszy do współpracy i zaangażowania (*stakeholder responsiveness*), istotność (*materiality*) i zwięzłość, rzetelność i kompletność (*reliability and completeness*) oraz spójność merytoryczna (zgodność), zwartość i porównywalność (*consistency and comparability*) (IIRC, *The International <IR> Framework*, s. 16–23).

Opracowana przez IIRC struktura ramowa sprawozdawczości zintegrowanej ma na celu pomoc organizacjom w procesie przygotowywania sprawozdania zintegrowanego, wyjaśnia cele i koncepcje sprawozdawczości zintegrowanej, jak również zasady przewodnie i elementy treści. Należy jednak zaznaczyć, że jest ona bardzo ogólna, nie zawiera żadnych propozycji co do narzędzi sprawozdawczych, instrumentów lub konkretnych danych jakie powinny być ujawnione w sprawozdaniu zintegrowanym. Nie wspomina się również o bazie informacyjnej dla raportowania zintegrowanego. Struktura ramowa nie do końca precyzyjnie określa zarówno format sprawozdania zintegrowanego, jak i składowe elementy jego treści. Przykładowo nie wymienia mierników dokonań, które należy zaprezentować w sprawozdaniu (KPI-Key Performance Indicators). Można powiedzieć, że pozostawia przestrzeń na wielorakie sposoby zrozumienia zakresu i treści sprawozdania zintegrowanego, prowadząc w ten sposób do rozwoju indywidualnych praktyk sprawozdawczości zintegrowanej, co będzie w przyszłości wymagać dopracowania, głównie ze względu na zapewnienie porównywalności sprawozdań zintegrowanych.

Podsumowując, sprawozdanie zintegrowane łączy aspekty finansowe i niefinansowe w jednym zbiorczym dokumencie, tworząc holistyczną informację o jednostce gospodarczej i umożliwiającą ocenę jej dokonań w różnych obszarach działalności. Ponadto pokazuje także powiązania między finansowymi i niefinansowymi miernikami dokonań. Prezentuje wskaźniki finansowe i niefinansowe, koncentrując się na tworzeniu wartości. Sprawozdawczość zintegrowana jest zorientowana na różne grupy interesariuszy. W porównaniu z obecnymi praktykami sprawozdawczymi koncentruje się ona nie tylko na przeszłości, ale też przyszłości, pokazuje powiązania strategiczne, jest bardziej transparentna i ukazuje wszystkie generatory wartości (Berndt, Bilolo, Muller, 2014, s. 196). Dostarcza więc zwięzłej informacji o tworzeniu wartości w organizacji, która umożliwia jej użytkownikom dostrzeżenie wnikliwych powiązań pomiędzy kluczowymi zasobami i dokonaniami organizacji i przekazuje jasny obraz strategii i procesów organizacji tak, aby umożliwić rzetelną i wiarygodną ocenę jej działalności.

2. Badania naukowe dotyczące sprawozdawczości zintegrowanej

Pojawienie się raportowania zintegrowanego jako nowej formy sprawozdawczej wywołało światową dyskusję nad jej zasadnością i użytecznością informacyjną. Należy zauważyć, że badania rozpoczęły się jeszcze przed wdrożeniem struktury ramowej sprawozdawczości zintegrowanej i miały na celu poznanie przyczyn jej powstania i czynników determinujących jej rozwój.

Generalnie badania nad sprawozdawczością zintegrowaną możemy podzielić na dwie zasadnicze grupy. Pierwsza obejmuje studia literaturowe na temat samej koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej, a druga dotyczy praktyki sprawozdawczości zintegrowanej (por. Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2016, s. 771).

W grupie pierwszej w dotychczas opublikowanych pracach badawczych koncentrowano się na analizie „poprzedników” sprawozdawczości zintegrowanej, podstaw teoretycznych i funkcji sprawozdawczości zintegrowanej, czynników wpływających na rozwój sprawozdawczości zintegrowanej, sposobnościach i ograniczeniach struktury ramowej sprawozdawczości zintegrowanej poprzez zestawienie argumentów „za” i „przeciw” jej przyjęciu jako obowiązkowego punktu odniesienia w globalnym procesie sprawozdawczości korporacyjnej, porównywaniu sprawozdawczości zintegrowanej z sprawozdaniami zrównoważonego rozwoju i raportami CSR (*Corporate Social Responsibility*) oraz tradycyjnymi sprawozdaniami (por. tab. 1).

Z kolei w grupie drugiej badania dotyczyły praktyki sprawozdawczości zintegrowanej, analizy treści sprawozdań zintegrowanych, postrzegania sprawozdań zintegrowanych przez kadre zarządzającą i interesariuszy, wewnętrznych mechanizmów wprowadzania zintegrowanego raportowania w organizacji (por. tab. 2).

2.1. Badania dotyczące sprawozdawczości zintegrowanej – studia literaturowe

W tej grupie badań autorzy najczęściej omawiają założenia sprawozdawczości zintegrowanej, analizują jej ramową strukturę oraz kluczowe elementy treści (m.in. Morros, 2015; Berndt i in., 2014; Walińska i in., 2015).

W wielu pracach badawczych autorzy podjęli próbę oszacowania kosztów i korzyści z wdrożenia sprawozdawczości zintegrowanej (m.in. Stubbs, Higgins, 2014; Flower, 2015; Bek-Gaik, 2015; Świdarska, Bek-Gaik, 2016; Remlain, 2016). Morros (2016) wykazał, że proces sporządzania raportów zintegrowanych przynosi realne korzyści, ponieważ wiąże się z myśleniem długookresowym i współpracą zarządu i różnych komórek funkcjonalnych w organizacji oraz uwzględnieniem opinii interesariuszy. Autor podkreśla również, że sprawozdawczość zintegrowana zachęca do myślenia o modelu biznesu w sposób znacznie szerszy niż tylko w odniesieniu do przepływów finansowych. Korzyści z przygotowania sprawozdania zintegrowanego podkreśla również Remlain (2016, s. 57), wskazując, że sprawozdanie zintegrowane lepiej zaspokaja potrzeby informacyjne inwestorów długoterminowych, ukazuje połączenia pomiędzy czynnikami wewnątrz i na zewnątrz podmiotu i pozwala zrozumieć w jaki sposób organizacja wytworzy

w przyszłości wartość. Autorka wskazuje jednak, że przygotowanie zintegrowanego sprawozdania jest pracochłonne i kosztowne (Remlain, 2016, s. 55) dla podmiotu raportującego. Wśród innych korzyści z przygotowania sprawozdania zintegrowanego w literaturze przedmiotu wymienia się skupienie na procesie tworzenia wartości w organizacji, przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych kapitałów, lepszą identyfikację i ograniczenie ryzyka, wypracowanie kultury współpracy i zaangażowanie przedstawicieli wyższych szczebli kierowniczych i zarządu do udziału w rozważaniu istotnych kwestii dla organizacji. W wielu pracach badawczych autorzy wskazują na problemy związane ze sprawozdawczością zintegrowaną, w szczególności podkreślają problem weryfikacji informacji niefinansowych zawartych w sprawozdaniach zintegrowanych, brak jednolitej formy raportowania zintegrowanego, brak zestawu wskaźników służących ocenie efektów działalności organizacji preferowanych do ujawniania w sprawozdawczości zintegrowanej. Ostrą krytykę sprawozdawczości zintegrowanej przedstawił m.in. Flower (2015, s. 1), który stwierdził, że początkowo inicjatywa sprawozdawczości zintegrowanej miała służyć zrewolucjonizowaniu praktyki sprawozdawczości finansowej, ale niestety, nie skończyło się to sukcesem.

Ponieważ sprawozdawczość zintegrowana to nowe, dopiero wyłaniające się zjawisko część autorów w swoich rozważaniach skupiła uwagę na narzędziach, z których organizacje mogłyby skorzystać przy sporządzeniu raportów zintegrowanych (Haller, van Staden, 2014; Jinga, Dumitru, 2015). Haller i van Staden (2014) proponują wykorzystanie sprawozdania z wartości dodanej (*Value Added Statement*, VAS) jako efektywnego narzędzia zintegrowanego raportowania. Jinga, i Dumitru (2015) postawili tezę, że informacje ujawniane w sprawozdaniach zintegrowanych, przygotowywane z wykorzystaniem rachunkowości zarządczej, a nie tylko rachunkowości finansowej. Zdaniem autorów pozytywny efekt dla sprawozdania zintegrowanego przyniosłoby wprowadzenie zbilansowanej karty wyników (*Balanced Scorecard*), w której przedstawiano by dokonania organizacji z czterech punktów widzenia: finansowego, klienta, wewnętrznych procesów biznesowych oraz uczenia się i wzrostu.

W innych pracach badawczych rozważa się możliwości zastosowania sprawozdawczości zintegrowanej w sektorze publicznym. S. Veltri i A. Silvestri (2014) podjęły temat możliwości zastosowania sprawozdawczości zintegrowanej w sektorze szkolnictwa wyższego. Autorki podkreśliły, że rozwój tej formy sprawozdawczej w sektorze publicznym jest wskazany z uwagi na zapotrzebowanie na transparentne informacje o jego działalności.

W wielu pracach badawczych autorzy formułują przyszłe kierunki badań w obszarze sprawozdawczości zintegrowanej (Morros, 2016; Krasodomska, 2015). Najczęściej wymieniane są następujące obszary: prezentacja kluczowych elementów treści sprawozdawczości zintegrowanej, sposoby weryfikacji informacji niefinansowych prezentowanych w sprawozdawczości zintegrowanej, postrzegania roli sprawozdawczości zintegrowanej przez interesariuszy i zarządzających.

Tabela 1. Wybrane badania na temat sprawozdawczości zintegrowanej
– studia literaturowe

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
Badania zagraniczne		
Adams, Simnett (2011)	Autorzy rozważają zastosowanie zasad zintegrowanej sprawozdawczości i możliwości jej wdrażania w sektorze <i>Not-for-Profit</i> w Australii	Wskazanie możliwości wykorzystania koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej w sektorze <i>Not-for-Profit</i>
Haller, van Staden (2014)	Rozważania na temat koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej. Propozycja wykorzystania tradycyjnego miernika „wartości dodanej” w postaci tzw. „sprawozdania z wartości dodanej” (VAS – <i>Value Added Statement</i>) jako praktycznego i efektywnego narzędzia sprawozdawczego dla raportowania zintegrowanego	Autorzy proponują pewien format dla Sprawozdania Wartości Dodanej (<i>Value Added Statement</i>) i wykorzystanie w raportowaniu zintegrowanym w celu zapewnienia porównywalnej, istotnej i rzetelnej informacji o tworzeniu wartości
Berndt, Bilolo, Muller (2014)	Rozważania teoretyczne	Autorzy omawiają teoretyczne podstawy sprawozdawczości zintegrowanej, przedstawiają różnice pomiędzy raportowaniem zintegrowanym a obecnymi praktykami sprawozdawczymi. Ponadto wskazują kierunki udoskonalenia sprawozdawczości zintegrowanej
Morros (2015)	Rozważania teoretyczne	Autor dokonuje syntezy wiedzy na temat sprawozdawczości zintegrowanej ze szczególnym omówieniem prac Międzynarodowej Rady ds. Sprawozdawczości Zintegrowanej (IIRC) oraz wskazuje potencjalne przyszłe kierunki badań w tym obszarze
Flower (2015)	Rozważania teoretyczne	Krytyka sprawozdawczości zintegrowanej. Autor stwierdza, że sprawozdawczość zintegrowana nie spełniła swojej roli i poniosła porażkę
Badania polskie		
Krasodomska (2012)	Analiza założeń sprawozdawczości zintegrowanej Rozważania teoretyczne	Autorka omawia przesłanki modyfikacji obecnych rozwiązań sprawozdawczości i podstawowych założeń sprawozdawczości zintegrowanej

ciąg dalszy tabeli 1

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
Sobczyk (2013)	Analiza podstaw teoretycznych koncepcji zintegrowanego raportowania	Próba przedstawienia podstaw teoretycznych koncepcji zintegrowanego raportowania, z wykorzystaniem analizy literatury przedmiotu oraz metody dedukcji. Autorka podkreśla powiązania między raportowaniem zintegrowanym a teorią społecznej odpowiedzialności
Gregorczyk (2015)	Próba przedstawienia roli raportowania zintegrowanego w tworzeniu wspólnej wartości (CSV, <i>Creating Shared Value</i>)	Wykazano rolę raportowania zintegrowanego jako czynnika niezbędnego w tworzeniu wspólnej wartości
Zysnarska-Dworczak (2015)	Analiza wiarygodności raportowania zintegrowanego w świetle paradygmatu strategiczno-informacyjnego	Autorka wskazuje, że wiarygodność raportowania zintegrowanego determinuje szereg czynników, w tym przyjęta przez przedsiębiorstwo strategia odpowiedzialności społecznej, cele twórców informacji prezentowanej w raporcie, cele interesariuszy przedsiębiorstwa, regulacje i wymogi raportowania zintegrowanego. Ponadto wskazuje na problem weryfikacji danych niefinansowych
Walińska (2015)	Rozważania teoretyczne	Próba identyfikacji relacji pomiędzy raportem zintegrowanym a sprawozdaniem finansowym. Autorka nazywa raport zintegrowany komunikatem o wartości przedsiębiorstwa
Krasodomska (2015)	Rozważania teoretyczne	Autorka przedstawia sprawozdawczość zintegrowaną jako nowy i interesujący obszar badań naukowych w rachunkowości. W opinii autorki najważniejsze z nich powinny dotyczyć m.in. prezentacji modelu biznesu w sprawozdawczości zintegrowanej, jakości i istotności informacji, roli księgowych i biegłych rewidentów w weryfikacji sprawozdawczości zintegrowanej
Walińska, Bek-Gaik, Gad, Rymkiewicz (2015)	Rozważania teoretyczne ta temat koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej i kluczowych elementów treści raportowania zintegrowanego	Autorzy omawiają koncepcję raportowania zintegrowanego. Ponadto autorzy wskazali model biznesu jako kluczowy przedmiot ujawnień w sprawozdawczości zintegrowanej

ciąg dalszy tabeli 1

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
Bek-Gaik (2015)	Prezentacja koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej oraz wskazanie potencjalnych korzyści i problemów związanych z jej wprowadzeniem w praktyce organizacji	Wskazanie kluczowych problemów sprawozdawczości zintegrowanej: <ul style="list-style-type: none"> – wiarygodność prezentowanych danych, głównie o charakterze niefinansowym i perspektywnym, – brak jednolitej formy raportowania zintegrowanego, – stworzenie odpowiedniej bazy danych dla raportowania zintegrowanego, – zbyt duży natłok informacji, – brak zestawu wskaźników efektów działalności
Świdarska, Bek-Gaik (2016)	Analiza „za i przeciw” raportowaniu zintegrowanemu. Próba odpowiedzi na pytanie, czy sprawozdanie zintegrowane w obecnym kształcie może w przyszłości zastąpić aktualną sprawozdawczość i stanowić potencjalne rozwiązanie jej niedostatków. Analiza teoretyczna	Główne problemy wskazane przez autorów: <ul style="list-style-type: none"> – wiarygodność danych; – brak spójności i powiązań merytorycznych sprawozdań; – wpływ zaangażowania i współpracy interesariuszy na zakres sprawozdania zintegrowanego; – kompletność zagadnień ujmowanych w sprawozdaniu
Remlein (2016)	Autorka analizuje koszty i korzyści z tytułu wdrożenia i funkcjonowania systemu sprawozdawczości zintegrowanej	Autorka wskazała m.in. na następujące korzyści z wdrożenia sprawozdawczości zintegrowanej: <ul style="list-style-type: none"> – lepsze zaspokojenie potrzeb informacyjnych inwestorów długoterminowych; – ukazanie wyraźnych połączeń pomiędzy czynnikami wewnątrz i na zewnątrz podmiotu oraz wpływu podmiotu na inne podmioty w łańcuchu dostaw; – wyższy poziom zaufania kluczowych interesariuszy; – lepsze decyzje dotyczące alokacji zasobów; – niższe ryzyko utraty reputacji; – łatwiejszy dostęp do kapitału i niższy jego koszt

Źródło: opracowanie własne.

2.2. *Badania praktyki sprawozdawczości zintegrowanej*

Badania w zakresie praktyki sprawozdawczości zintegrowanej dotyczyły zgodności sporządzanych przez organizacje raportów zintegrowanych ze strukturą ramową zaproponowaną przez IIRC oraz ich zawartości informacyjnej (por.: Eccles i in., 2015; Eccles, Krzus, 2014; Churet, Eccles, 2014; Chersan, 2015; Garstecki, 2015a, 2015b; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2015) i określeniu korzyści z wdrożenia sprawozdawczości zintegrowanej wewnątrz organizacji.

W wielu badaniach autorzy próbują określić kluczowe czynniki, które wpływają na wdrożenie do praktyki raportowania korporacyjnego koncepcji sprawozdawczości zintegrowanej. Przykładowo, Frías-Aceituno i in. (2013b, s. 221) wykazują, że predyspozycje organizacji do rozwoju, wielkość firmy, liczebność składu zarządu oraz jego zróżnicowanie pod względem płci to znaczące czynniki z punktu widzenia przyjęcia sprawozdawczości zintegrowanej. Z kolei inni badacze wykazali, że organizacje wprowadzające do swojej praktyki sprawozdawczość zintegrowaną z większym prawdopodobieństwem pochodzą z krajów o wyższej ochronie pracowników (Jensen, Berg, 2012, s. 309). Churet i Eccles (2014, s. 14) zaobserwowali silną zależność pomiędzy sprawozdawczością zintegrowaną a informacjami ESG (ekologia, kwestie społeczne i system zarządzania/ład korporacyjny). Wskazali również na zależność pomiędzy publikowaniem sprawozdań zintegrowanych i dokonaniem finansowymi dla dwóch sektorów – opieki zdrowotnej i technologii informatycznych. Silne relacje między sprawozdawczością zintegrowaną a jakością sprawozdawczości ESG podkreśla również wielu innych badaczy, m.in. Sierra-García, Zorio-Grima, García-Benau (2013), Lueg, Lueg, Andersen, Dancianu (2016).

Badania empiryczne dotyczyły również wpływu czynników politycznych, gospodarczych i kulturowych na rozwój i wdrożenie sprawozdawczości zintegrowanej (Jensen, Berg, 2012; Tiron-Tudor, Dragu, 2013). Lai, Melloni i Stacchezzini (2016) w swoich badaniach poszukiwali odpowiedzi na pytanie, czy decyzja o przyjęciu sprawozdawczości zintegrowanej jest elementem strategii legitymizacyjnej mającej na celu naprawienie negatywnego wizerunku organizacji w aspekcie zaangażowania w rozwój zrównoważony.

Z kolei Perego, Kennedy i Whiteman (2016) przeprowadzili badania dotyczące postrzegania sprawozdawczości zintegrowanej przez kadre zarządzającą. W wyniku przeprowadzonych wywiadów z trzema kluczowymi ekspertami wpływającymi na praktyki sprawozdawczości zintegrowanej na poziomie światowym stwierdzili, że w większości organizacji występuje obecnie słabe zrozumienie wartości sprawozdawczości zintegrowanej. Ponadto zauważyli, że eksperci postrzegają sprawozdawczość zintegrowaną jako zróżnicowaną i niespójną dziedzinę wymagającą doprecyzowania. Stubbs i Higgins (2014) zbadali, jak australijscy inwestorzy interpretują sprawozdawczość zintegrowaną i jak oceniają zaproponowaną dla niej strukturę ramową. Konkludują oni, że występuje znacząca rozbieżność pomiędzy informacjami dostarczonymi przez firmy i informacjami wymaganymi przez rynki finansowe. Co więcej, wskazali na fakt, że modelowi 6-kapitałowemu zaproponowanemu w strukturze ramowej sprawozdawczości zintegrowanej brakuje obecnie akceptacji inwestorów.

Badania w zakresie praktyki sprawozdawczości zintegrowanej wykazały, że stale wzrasta liczba firm, których sprawozdania roczne postrzegane są jako reprezentatywne dla sprawozdawczości zintegrowanej. Dodatkowo zauważono, że wzrasta jakość prezentowanych ujawnień i stopień wzajemnego powiązania informacji. Z drugiej strony, pomimo faktu, że głównym celem sprawozdawczości zintegrowanej jest zaprezentowanie metody kreowania wartości, zidentyfikowano generalną tendencję do nieujawniania tego typu informacji, jak również nieobecność niektórych wskaźników dokonań/wyników działalności (*performance*), które umożliwiałyby ocenę efektywności prowadzonej działalności. Również rzadko organizacje przedstawiają model biznesu i opisują jego kluczowe elementy⁴.

Generalnie w badaniach obserwujemy nierównowagę w identyfikowaniu oraz prezentowaniu pozytywnych i negatywnych aspektów wdrażania w praktyce sprawozdawczości zintegrowanej.

Podsumowując wyniki przeprowadzonych badań można sformułować następujące wnioski:

- nie osiągnięto zgody dotyczącej zasadniczego celu i przeznaczenia sprawozdawczości zintegrowanej;
- mało rozpoznany obszarem badań jest obszar dotyczący postrzegania sprawozdawczości zintegrowanej przez kadrę zarządzającą;
- sprawozdawczość zintegrowana nadal jest postrzegana jako forma niedoskonała, ale rozwijająca się; jednakże obecnie zrozumienie jej wartości jest słabe;
- występuje niewielka zależność między publikacją sprawozdań zintegrowanych a dokonaniem finansowymi;
- rozważane są sposoby wdrożenia raportów zintegrowanych dla sektora *Not-for-Profit*;
- proponuje się wykorzystanie narzędzi rachunkowości zarządczej w praktyce przygotowywania sprawozdań zintegrowanych;
- w ostatnim czasie rośnie krytyka sprawozdawczości zintegrowanej;
- zaobserwowano zbyt duży natłok informacji (przeciążenie informacyjne) w sprawozdaniach zintegrowanych, a co za tym idzie trudności z odfiltrowaniem informacji istotnych dla podejmowania decyzji przez różne grupy interesariuszy.

Badania dotyczące praktyki raportowania zintegrowanego wskazują na ograniczoną liczbę ujawnień i brak kluczowych informacji na temat modelu biznesowego organizacji i wszystkich kapitałów wymienionych w strukturze ramowej sprawozdawczości zintegrowanej. Badacze zaobserwowali również tendencje słabego ujawniania procesu tworzenia wartości w organizacji i wskaźników dokonań/wyników działalności oraz dużą dowolność w „kreowaniu” informacji niefinansowych.

---

⁴ W Polsce badań jest stosunkowo niewiele i dotyczą głównie praktyki sporządzania sprawozdań zintegrowanych. Pomimo małej próby badawczej, bo tylko nieliczne polskie spółki sporządziły sprawozdania zintegrowane. Wnioski z badań pokrywają się z wnioskami z badań zagranicznych. Por. m.in. Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2015; Bek-Gaik, Rymkiewicz, 2016; Garstecki, 2015a, 2015b.

Podsumowując, liczba badań dotyczących sprawozdawczości zintegrowanej ciągle wzrasta, a autorzy wciąż wskazują nowe kierunki badawcze. Z pewnością jest to dziedzina w pełni jeszcze nierozpoznana i badania są konieczne.

Zestawienie wybranych badań dotyczących praktyki sprawozdawczości zintegrowanej przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Wybrane badania praktyki sprawozdawczości zintegrowanej

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
Badania zagraniczne		
Jensen, Berg (2012)	Przedmiotem badań były czynniki, które wpływają na podjęcie decyzji o przygotowywaniu sprawozdań zintegrowanych. Autorzy wyjaśniają decyzję o przyjęciu sprawozdawczości zintegrowanej w odniesieniu do czynników instytucjonalnych	Autorzy wskazali istotne czynniki wpływające na wdrożenie do praktyki sprawozdawczości zintegrowanej – poziom ochrony inwestorów i status rozwoju gospodarczego
Frías-Aceituno i in. (2013a)	3042 obserwacji z 1590 firm w 20 krajach. Problematyka badania – system kulturalny a sprawozdawczość zintegrowana	Firmy działające w krajach o podobnych systemach kultury narodowej przyjmują zbliżone (homogeniczne) wzorce dotyczące przyjęcia sprawozdawczości zintegrowanej
Tiron-Tudor, Dragu (2013)	Analiza wpływu czynników politycznych, gospodarczych i kulturowych na praktyki sprawozdawczości zintegrowanej	Badania wykazują zarówno pozytywne, jak i negatywne korelacje pomiędzy sprawozdawczością zintegrowaną i uwarunkowaniami politycznymi, gospodarczymi i kulturowymi
Sierra-García, Zorio-Grima, García-Benau (2013)	Badanie mające na celu znalezienie przyczyny sporządzania przez spółki raportów zintegrowanych. W badaniu wykorzystano próbę badawczą liczącą 7344 obserwacje pochodzące z bazy GRI za okres 2009–2011	Badanie wykazało, że prawdopodobieństwo ujawnienia zintegrowanego raportu jest pozytywnie związane z posiadaniem raportu CSR
Frías-Aceituno, J, Rodríguez-Ariza, García-Sánchez (2013b)	Rola zarządu w upowszechnianiu zintegrowanej społecznej sprawozdawczości korporacyjnej	Autorzy podjęli próbę określenia wpływu zarządu organizacji na wdrożenie sprawozdawczości zintegrowanej. Wskazali na dwa czynniki liczebność składu zarządu i zróżnicowanie pod względem płci
Eccles, Serafeim (2014)	Autorzy omawiają serię studiów przypadków (<i>case studies</i>) zasadnicze cechy i komponenty decydujące o skutecznej sprawozdawczości zintegrowanej na	Wskazanie na dwie główne funkcje sprawozdawczości zintegrowanej – informacją i transformacją

ciąg dalszy tabeli 2

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
	przykładzie Coca-Cola Hellenic Bottling Company i rolę odpowiednich regulacji dla sprawozdawczości zintegrowanej (przypadek <i>Anglo-American</i>)	
Eccles, Krzus (2014)	Analiza 124 raportów opublikowanych w 2013 roku (za rok 2012) przez spółki notowane na giełdach (w tym 24 z Południowej Afryki oraz 100 z innych krajów), wydanych w języku angielskim. W badaniu oceniono jakość ujawnianych informacji w skali 0–3	Autorzy ocenili m.in. średnią jakość ujawnień na temat modelu biznesu na 2,14 punktu, co pod względem jakości ujawnień poszczególnych elementów raportu zintegrowanego pozycjonowało je w środku stawki
Stubbs, Higgins (2014)	Badanie mające na celu sprawdzenie wewnętrznych mechanizmów wprowadzania zintegrowanego raportowania stosowanych przez spółki w Australii oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy raportowanie zintegrowane stymuluje innowacyjne mechanizmy ujawniania informacji. Badanie przeprowadzone na próbie 23 menedżerów zajmujących się sprawami zrównoważonego rozwoju, komunikacją i finansami, reprezentującymi 15 organizacji. Zastosowano metodę badawczą skonstruowanych wywiadów	Organizacje, które przyjęły sprawozdawczość zintegrowaną szukają sposobu jak najlepszego jej wdrożenia wewnątrzorganizacyjnego. Sprawozdawczość zintegrowana przynosi zmiany w procesach i strukturach oraz w strukturach, które poprzednio wspierały sprawozdawczość rozwoju zrównoważonego
Lai, Melloni, Stacchezzini (2016)	Autorzy poszukują odpowiedzi na pytanie, czy decyzja o przyjęciu sprawozdawczości zintegrowanej to element strategii legitymizacji w celu naprawienia negatywnego wizerunku firmy w aspekcie zaangażowania w rozwój zrównoważony. Próba badawcza – firmy, które uczestniczyły w programie pilotażowym (PP) IIRC	Generalnie, ze zgromadzonych przez autorów dowodów wynika, że zaangażowanie firm w sprawozdawczość zintegrowaną nie jest kwestią strategicznej legitymizacji
van Bommel (2014)	Badanie praktyki raportowania zintegrowanego w Danii z wykorzystaniem socjologii wartości (SOW – Sociology of Worth) zaproponowanej przez Boltanskiego i Thévenota. Autorzy wykorzystali wiele metod badawczych, w tym 64 wywiady pogłębione oraz analizę dokumentów	Praktyki raportowania zintegrowanego próbują osiągnąć kompromis między sprawozdawczością finansową i sprawozdawczością rozwoju zrównoważonego. Autor proponuje trzy mechanizmy, które przyczyniają się do osiągnięcia kompromisu: ustalanie wspólnego interesu, unikanie wyjaśniania i utrzymywanie dwuznaczności i plastyczności

ciąg dalszy tabeli 2

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
Churet, Eccles (2014)	Praca przedstawia silną zależność pomiędzy raportowaniem zintegrowanym i jakością zarządzania ESG, szczególnie w pewnych sektorach, zwłaszcza w ochronie zdrowia	Zależność pomiędzy raportowaniem zintegrowanym i dokonaniem finansowymi jest znacząca dla dwóch sektorów – ochrony zdrowia i technologii informatycznych
Eccles, Krzus, Ribot (2015)	Analiza raportów zintegrowanych 25 spółek międzynarodowych uczestniczących w programie IIRC Pilot Programme Business Network. Autorzy poszukiwali najlepszych praktyk sporządzania sprawozdań zintegrowanych biorąc pod uwagę trzy kryteria – orientacja strategiczna, powiązanie informacji, istotność informacji	Wykazano zgodność treści analizowanych raportów ze strukturą ramową sprawozdawczości zintegrowanej; przejrzysta prezentacja modelu biznesowego organizacji; prezentacja działań społecznych, środowiskowych
Chersan (2015)	Przedstawiono najnowsze praktyki sprawozdawczości zintegrowanej poprzez analizę sprawozdań rocznych publikowanych na stronie internetowej IIRC (wszystkie za 2014 r.)	Badanie pozwoliło na zidentyfikowanie cech sprawozdań zintegrowanych oraz pozytywnych i negatywnych tendencji związanych z organizacją oraz doбором treści raportów. Autorka wykazała, że liczba firm, których sprawozdania roczne postrzegane są jako reprezentatywne dla sprawozdawczości zintegrowanej stale wzrasta, również jakość ujawnianych informacji. Niestety wzrasta stopień złożoności (skomplikowania) sprawozdań zintegrowanych
Jinga, Dumitru (2015)	Badania opierają się na analizie sprawozdań opublikowanych przez jedną ze spółek sektora farmaceutycznego i biotechnologicznego-Takeda, uczestniczącą w Sieci Biznesowej Programu Pilotażowego IIRC	Autorzy wskazują, że większość narzędzi rachunkowości zarządczej (BSC, budżety, wskaźniki pomiaru dokonań) może być wykorzystana w procesie przygotowywania sprawozdania zintegrowanego
Veltri, Silvestri (2015)	Analiza sprawozdania zintegrowanego południowo-afrykańskiego Uniwersytetu publicznego (UFS) poprzez porównanie go z wzorcem opracowanym przez International Integrated Reporting Council (IIRC)	Badanie wykazało niewielką zgodność treści analizowanego sprawozdania ze strukturą ramową. Prezentowane ujawnienia nie cechują się orientacją perspektywiczną, informacje nie wykazują wzajemnego powiązania, brak powiązania z interesariuszami, nie ujawnia się zdolności organizacji do kreowania wartości

ciąg dalszy tabeli 2

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
Lueg, Lueg, Andersen, Dancianu (2016)	Celem autorów było pokazanie, w jaki sposób normy i wytyczne dotyczące odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw (CSR) mogą pomóc firmie w zintegrowanej sprawozdawczości (IR). Autorzy badają motywację różnych zainteresowanych stron (w tym akcjonariuszy) w promowaniu przyjęcia standardów i wytycznych dotyczących CSR po tym, jak sprawozdawczość zintegrowana zaczęła obowiązywać w Danii	Wskazanie na związki sprawozdawczości zintegrowanej ze społeczną odpowiedzialnością biznesu
Perego, Kennedy, Whiteman (2016)	Badania dotyczące postrzegania sprawozdawczości zintegrowanej przez kadrę zarządzającą. Wywiady przeprowadzone z trzema kluczowymi ekspertami wpływającymi na praktyki sprawozdawczości zintegrowanej na poziomie światowym	Eksperti wskazują na słabe zrozumienie wartości sprawozdawczości zintegrowanej, postrzegają sprawozdawczość zintegrowaną jako zróżnicowaną i niespójną
Feng, Cummings, Tweedie (2017)	Badanie obejmowało pogłębione ustrukturyzowane wywiady z najważniejszymi z zainteresowanymi sprawozdawczością zintegrowaną w Australii. Celem było zbadanie, jak zainteresowane strony interpretują zintegrowane myślenie; jak organizacje pilotażowe stosują w praktyce zintegrowane myślenie	Brak zrozumienia zintegrowanego myślenia wśród praktyków. W badaniu podkreślono potrzebę dokładnego przedstawienia potencjalnego wkładu sprawozdania zintegrowanego w praktykę organizacyjną
Badania polskie		
Bek-Gaik, Rymkiewicz (2015)	Analiza raportów zintegrowanych publikowanych przez spółki notowane w ramach indeksu WIG30 za rok 2013	Kluczowe wnioski to: <ul style="list-style-type: none"> – duża objętość raportów zintegrowanych, – prezentowane informacje są często powielane w innych publikowanych raportach, – trudność oceny jakości i wiarygodności prezentowanych informacji niefinansowych, – brak jasnego powiązania danych niefinansowych z danymi finansowymi, – mała liczba mierników dokonań, co znacznie obniża wiarygodność publikowanych informacji,

ciąg dalszy tabeli 2

Autor	Opis badania	Kluczowe wnioski
		– informacje na temat modelu biznesowego jednostek są prezentowane w bardzo rozproszony sposób
Garstecki (2015a)	Analiza raportów zintegrowanych wybranych polskich spółek	Autor analizuje treść raportów zintegrowanych trzech spółek publicznych. Autor wykazał, że raporty oparte są na wytycznych GRI, ISO26000 oraz IIRC. Autor wskazuje również na największe zróżnicowanie w części finansowej raportu zintegrowanego
Garstecki (2015b)	Analiza zakresu informacji finansowych ujawnianych w raportach zintegrowanych wybranych polskich spółek	Autor wskazuje na brak szczegółowych wskazówek w zakresie rodzaju i szczegółowości prezentowanych informacji w części finansowej raportu zintegrowanego
Bek-Gaik, Rymkiewicz (2016)	Badanie przeprowadzono na próbie 60 spółek wchodzących w skład indeksów WIG20 oraz mWIG40 na dzień 18.01 2016 r. – przeanalizowano 337 publikacji korporacyjnych za lata 2013–2014	Wykazano, że raporty zintegrowane sporządzają głównie spółki będące liderami swoich branż, ich struktura jest bardzo zróżnicowana, a jakość ujawnień jest różna

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Zainteresowanie zintegrowaną sprawozdawczością ciągle wzrasta, zwolennicy powołują się na szereg znaczących korzyści z jej wprowadzenia do praktyki gospodarczej zarówno dla organizacji, jak i dla interesariuszy. Jednak, biorąc pod uwagę wciąż wczesne etapy rozwoju tej nowej praktyki sprawozdawczej i stosunkowo niewielką liczbę danych, ustalenie empirycznego potwierdzenia tych wniosków jest trudne.

Podsumowując, rozwój sprawozdawczości zintegrowanej, jak się wydaje, jest uzależniony zarówno od strony popytowej – interesariuszy, jak i podażowej – organizacji, a zatem od tego, czy interesariusze zaakceptują tę nową formę sprawozdawczą i będą z niej korzystać przy podejmowaniu decyzji, i czy organizacje, a w szczególności zarządy firm, będą chciały ujawniać wymienione elementy treści w strukturze ramowej sprawozdawczości zintegrowanej, w szczególności model biznesu danej organizacji.

Ponadto wpływ na rozwój sprawozdawczości zintegrowanej będą miały również rozwój i popularność funkcjonujących, i dobrze zakorzenionych w praktyce gospodarczej, innych form sprawozdawczych (np. raport CSR, komentarz zarządu).

Biorąc pod uwagę ciągle rosnące wymagania informacyjne interesariuszy wydaje się, że sprawozdawczość zintegrowana nie zastąpi dotychczasowych sprawozdań, a tylko wzbogaci istniejące formy sprawozdawcze. Gwarantem sukcesu sprawozdawczości zintegrowanej będzie udoskonalenie jej struktury ramowej i bardzo precyzyjne określenie elementów treści sprawozdawczości zintegrowanej (np. określenie kluczowych mierników dokonań).

Badania naukowe w dziedzinie sprawozdawczości zintegrowanej są konieczne, szczególnie w obszarach mało jeszcze rozpoznanych, jak np. reakcja rynków finansowych na sprawozdawczość zintegrowaną, zmiany wewnątrzorganizacyjne związane z wprowadzeniem do praktyki korporacyjnej sprawozdań zintegrowanych, rozpoznanie skali zainteresowania inwestorów. Wyniki badań z pewnością wpłyną na doskonalenie struktury ramowej sprawozdawczości zintegrowanej, co jest konieczne, ponieważ koncepcja raportowania zintegrowanego jest jeszcze we wczesnej fazie rozwoju i wymaga doprecyzowania w wielu obszarach.

Literatura

- Adams, S., Simnett, R. (2011), *Integrated reporting: An opportunity for Australia's not-for-profit sector*, „Australian Accounting Review”, 21 (3), s. 292–301.
- Bek-Gaik B. (2015), *Sprawozdawczość zintegrowana – wybrane problemy*, „Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi”, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 77, s. 479–491.
- Bek-Gaik B., Rymkiewicz B. (2015), *Sprawozdawczość zintegrowana w praktyce polskich spółek giełdowych*, [w:] B. Micherda (red.), *Sprawozdawczość i rewizja finansowa: uwarunkowania ekonomiczne, społeczne i regulacyjne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków, s. 60–83.
- Bek-Gaik B., Rymkiewicz B. (2016), *Tendencje rozwoju sprawozdawczości zintegrowanej w praktyce polskich spółek giełdowych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia”, 1 (79), s. 767–785.
- Berndt T., Bilolo C., Muller L. (2014), *The Future of Integrated Reporting, Analysis and Recommendations*, 4th Annual International Conference on Accounting and Finance (AF 2014), GSTF, s. 195–206.
- Black Sun (2012), *Understanding Transformation: Building the Business Case for Integrated Reporting*, International Integrated Reporting Council, London, <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2012/11/BUILDING-THE-BUSINESS-CASE-FOR-INTEGRATED-REPORTING.pdf> (dostęp 06.06.2017).
- Bommel van K. (2014), *Towards a legitimate compromise?*, „Accounting, Auditing & Accountability Journal”, 27 (7), s. 1157–1189.
- Chersan I.C. (2015), *Study on Practices and Tendencies in Integrated Reporting*, „Audit Financiar”, 13 (129), s. 91–101.
- Churet C., Eccles R.G. (2014), *Integrated reporting, quality of management, and financial performance*, „Journal of Applied Corporate Finance”, 26 (1), s. 56–64.
- Deloitte (2011), *Integrated Reporting: A Better View?*, Global Sustainability and Climate Services Deloitte Touche Toohmatsu Limited.

- Eccles R. G., Krzus M., Ribot S. (2015), *Model of Best Practice in Integrated Reporting 2015*, „Journal of Applied Corporate Finance”, 27 (2), Spring, s. 103–115.
- Eccles R., Krzus M.P., Tapscott D. (2010), *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, Wiley Publisher, New York.
- Eccles R.G., Krzus M. (2014), *Wiley Corporate F&A : Integrated Reporting Movement : Meaning, Momentum, Motives, and Materiality*, Wiley, New York.
- Eccles R.G., Serafeim G. (2014), *Corporate and Integrated Reporting: A Functional Perspective*, „Harvard Business School Working Paper”, 14 (094), http://papers.ssm.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2388716 (dostęp 14.04.2015).
- Feng T., Cummings L., Tweedie D. (2017), *Exploring integrated thinking in integrated reporting – an exploratory study in Australia*, „Journal of Intellectual Capital”, 18 (2), s. 330–353.
- Flower, J. (2015). *The international integrated reporting council: A story of failure*, „Critical Perspectives on Accounting”, 27, s. 1–17.
- Friás-Aceituno J., Rodríguez-Ariza, L., García-Sánchez I.M. (2013a), *The cultural system and integrated reporting*, „International Business Review”, 22 (5), s. 828–838.
- Friás-Aceituno, J.V., Rodríguez-Ariza, L., García-Sánchez, I.M. (2013b), *The role of the board in the dissemination of integrated corporate social reporting*, „Corporate Social Responsibility and Environmental Management”, 20 (4), s. 219–233.
- Garstecki D. (2015a), *Raportowanie zintegrowane w teorii oraz praktyce polskich spółek*, [w:] J. Krasodomska, K. Świetała (red.), *Współczesne uwarunkowania sprawozdawczości i rewizji finansowej*, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, s. 129–143.
- Garstecki D. (2015b), *Zakres ujawnianych informacji finansowych w raporcie zintegrowanym wybranych przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” 873, *Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia*, 77, s. 503–512.
- Gregorczyk D. (2015), *Raportowanie zintegrowane w tworzeniu wspólnej wartości (CSI)*, „Finanse i rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju – odpowiedzialność, etyka, stabilność finansowa”, t. 2, „Rachunkowość. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, 396, s. 59–66.
- Haller A., van Staden Ch. (2014), *The value added statement – an appropriate instrument for Integrated Reporting*, „Accounting, Auditing & Accountability Journal”, 27 (70), s. 1190–1216.
- IIRC (2011), *Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century*, http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2011/09/IR-Discussion-Paper-2011_spreads.pdf (dostęp 20.12.2014).
- IIRC (2013), *The International <IR> Framework*, <http://www.theiirc.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> (dostęp 20.11.2015).
- IIRC (2013a), *Business Model Background Paper for IR*, International Integrated Reporting Council, March 2013, http://www.theiirc.org/wp-content/uploads/2013/03/Business_Model.pdf (dostęp 25.01.2015).
- Jensen, J. C., & Berg, N. (2012), *Determinants of traditional sustainability reporting versus integrated reporting. An institutionalist approach*, „Business Strategy and the Environment”, 21, s. 299–316.
- Jinga G., Dumitru M. (2015), *The management accounting tools and the integrated reporting*, „SEA Practical Application of Science”, III, 1 (7), s. 45–48.
- Krasodomska J. (2012), *Zintegrowana sprawozdawczość spółek w 2020 roku*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 66 (122), s. 101–110.
- Krasodomska J. (2015), *Sprawozdawczość zintegrowana jako nowy obszar badań naukowych w rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 82 (138), s. 77–92.
- Lai A., Melloni G., Stracchezzini R. (2016), *Corporate Sustainable Development: is 'Integrated Reporting' a Legitimation Strategy?*, „Business Strategy and the Environment”, 25 (3), s. 165–177.
- Lueg K., Lueg R., Andersen K., Dancianu V. (2016), *Integrated reporting with CSR practices: A pragmatic constructivist case study in a Danish cultural setting*, „Corporate Communications: An International Journal”, 21 (1), s. 20–35, DOI: 10.1108/CCIJ-08-2014-0053 .
- Morros J. (2016), *The integrated reporting: A presentation of the current state of art. and aspects of integrated reporting that need further development*, „Intangible Capital”, 12 (1), s. 336–356, <http://dx.doi.org/10.3926/ic.700>.

- Perego P., Kennedy S., Whiteman G. (2016), *A lot of icing but little cake? Taking integrated reporting forward*, „Journal of Cleaner Production”, 136 s. 53–64.
- Remlein M. (2016) *Koszty i korzyści prezentowania dokonań przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego w zintegrowanym sprawozdaniu*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie”, 23, t. 2, s. 51–59.
- Sierra-García L., Zorio-Grima A., García-Benau M.A. (2013), *Stakeholder Engagement, Corporate Social Responsibility and Integrated Reporting: An Exploratory Study*, „Corporate Social Responsibility and Environmental Management”, 22, s. 286–304.
- Sobczyk M. (2013), *Podstawy teoretyczne koncepcji zintegrowanego raportowania*, Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów 130, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa, s. 155–167.
- Stubbs W., Higgins C. (2014), *Integrated Reporting and internal mechanisms of change*, „Accounting, Auditing & Accountability Journal”, 27 (7), s. 1068–1089.
- Świdarska G.K., Bek-Gaik B. (2016), *Dokąd zmierza raportowanie biznesowe?*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, 274, s. 7–16.
- Tiron-Tudor A., Dragu I. (2013), *New Corporate Reporting Trends. Analysis On The Evolution Of Integrated Reporting*, „Annals of the University of Oradea”, Economic Science Series, 22 (1), s. 1221–1228.
- Veltri S., Silvestri A. (2015) *The Free State University integrated reporting: a critical consideration*, „Journal of Intellectual Capital”, 16 (2), s. 443–462, DOI 10.1108/JIC-06-2014-0077.
- Walińska E. (2015), *Zintegrowany raport – początek końca sprawozdania finansowego?*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 82 (138) s. 151–165.
- Walińska E., Bek-Gaik B., Gad J., Rymkiewicz B. (2015), *Sprawozdawczość przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z otoczeniem, Wymiar finansowy i niefinansowy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- White A.L. (2005), *New Wine, New Bottles: The Rise of Non-Financial Reporting*, „A Business Brief for Business for Social Responsibility by Allen L. White”, June 20, s. 1–6.
- Zysnarska-Dworczak B. (2015), *Wiarygodność raportowania zintegrowanego w świetle strategiczno-informacyjnego paradygmatu rachunkowości*, „Studia Oeconomica Posnaniensia”, 3 (1), s. 191–204.